

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
«ԱՐԵՎԻԿԱ» ԳՐԱԴԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐ

Ա. ՄԻՆԱՍՅԱՆ

«20» 03 2018թ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 19

Ձեռնարկողը՝

«ՍԱՍ ԴԱՎԻԹ» ՍՊԸ

ՀՀ Շիրակի մարզ, Գյումրիի խճ. 3 փակ., 132

Գործունեությունը՝

**Ազգային անդեզիպների երևակման տարածքում
երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների
շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական
գնահատման հայտ**

«Շիրակի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿի
տնօրեն՝

Վ. Սահակյան

Առդիր եզրակացությունը՝ 4 թերթ

թիվ ԲՓ 19

«20» 03 2018թ.

«Շիրակի մարզի Ագատի անդեզիտների երևակման տարածքում օգտակար հանածոյի երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայր»

Ձեռնարկող՝	«ՍԱՍ ԴԱՎԻԹ» ՍՊԸ
Ներկայացված նյութեր՝ փաստաթղթեր	Նախնական գնահատման հայտ, կից
Գործունեության կատեգորիա՝	<Գ> կատեգորիա
Տեղադրման վայրը՝	«Շիրակի մարզ, Ախուրյան համայնք, Կառնուտ բն.

«Շիրակի մարզի Ագատի անդեզիտների երևակման տարածքում նախատեսվում է իրականացնել օգտակար հանածոյի երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքներ:

Ագատի անդեզիտների երևակումը վարչական տեսակետից գտնվում է «Շիրակի մարզի Կառնուտ գյուղից 1.3կմ դեպի հարավ, Ախուրյան քաղաքից 5կմ հյուսիս-արևելք և Գյումրի քաղաքից 10կմ դեպի հյուսիս-արևելք հեռավորության վրա, որի հետ կապված է ասֆալտապատ ճանապարհով: Տեղամասը ասֆալտապատ ավտոճանապարհով կապված է Կառնուտ, Ախուրյան, Հովիտ, Մուսաբեյան, Կամո բնակավայրերի և Հայկական երկաթգծի Գյումրի կայարանի հետ: Ագատի անդեզիտների երևակման տարածքը ներառված է Շիրակի գոգավորության մատույցներում, Ախուրյան գետի ձախ ափին:

Երևակման տարածքը գտնվում է կլիմայական ցուրտ գոտում, որտեղ հունվարի միջին ջերմաստիճանը տատանվում է -5°C մինչև -12°C, հուլիսին միջին ամսական ջերմաստիճանը՝ 16 °C է և ցածր: Շրջանի կլիման ցուրտ լեռնային է՝ երկարատև ձմեռով և կարճատև ամառով: Տեղումների միջին քանակը տարեկան կազմում է 550-650մմ:

Տարածքի խոշորագույն ջրային երակը Ախուրյան գետն է, որը սկիզբ է առնում Աշոցքի սարահարթի Արփի լճից: Մանթաշ գետի խոշորագույն վտակ Ջաջուռը հոսում է Ագատի անդեզիտների երևակման տարածքից 1.6կմ հեռավորության վրա, գետի սնումը ձնա-անձրևային է (63%), ռեժիմը՝ անկանոն, սելավային: Ջրերն օգտագործվում են ոռոգման նպատակով:

Անդեզիտների երևակման տարածքում տարածված են սևահողերը և գետահովտադարավանդային հողերը:

Երևակման շրջանի լեռնատափաստանային լանդշաֆտային գոտու կենդանական աշխարհը բնութագրվում է համեմատաբար աղքատիկ և միատեսակ անողնաշարավոր կենդանիներով: Ներառված լինելով Շիրակի ֆլորիստիկ շրջանում տարածքի բուսականության հիմնական տիպը տափաստանային է, մասամբ մարգագետնատափաստանային և մարգագետնային: Երևակման տարածքը ներառված չէ բնության հատուկ պահպանվող տարածքի սահմաններում:

Բուն երևակման տարածքում ՀՀ բույսերի և կենդանիների Կարմիր Գրքերում գրանցված տեսակներ չեն արձանագրվել իսկ շրջանում հայտնի տեսակները գտնվում են երևակման տարածքից բավականաչափ հեռու և հաշվի առնելով վերջիններիս հեռավորությունները, կարելի է փաստել, որ երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքները որևիցե բացասական ազդեցություն ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքերում գրանցված տեսակների աճելավայրերի տարածքների վրա ունենալ չեն կարող:

Ազատի անդեզիտների երևակման տարածքը ներառված է Ախուրյան խոշորացված համայնքի Կառնուտ բնակավայրի վարչական սահմաններում: Երկրաբանական ուսումնասիրությունների աշխատանքների համար հայցվող տարածքը գյուղամերձ արոտավայրեր է:

Կառնուտ բնակավայրի տարածքում նշված են պատմության և մշակույթի հուշարձաններ: Երևակման տեղամասին ամենամոտ գտնվող հուշարձանի հեռավորությունը կազմում է 1.2կմ, հետևաբար երկրաբանական ուսումնասիրությունը չի կարող բացասաբար անդրադառնալ պատմամշակութային հուշարձանի իրավիճակի վրա:

Ազատի Անդեզիտների երևակումում երկրաբանահետախուզական աշխատանքների արդյունքում օգտակար հանածոն ակնկալվում է որպես շինարարական ավազի (ГОСТ 8736-2014 Песок для строительных работ) և խճի (СUS ԳՈՍՏ 8267-95 << Խժ և կոպիճ խիտ լեռնային ապարներից շինարարական աշխատանքների համար>>) արտադրության հումք գնահատելու, պաշարների հաշվարկման և հանքավայրի հետագա շահագործման համար: Նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ աշխատանքները՝

- Երևակման տարածքի 1:1000 մասշտաբի տոպոգրաֆիակն հանույթ և երկրաբանական քարտեզի կազմում:
- Երևակման հետազոտում հորատանցքերով և մերկացումներով:
- Ապարների որակական և ճառագայթափոխանակ հատկությունների ուսումնասիրում:
- Փորձնական բացահանքի անցում և փորձնական հանույթ թարմ ապարներից:
- ՏՏՀ-ի կազմում:
- Պաշարների հաշվարկում արդյունաբերական կարգով:

Նախագծով նախատեսվում է 1:1000 մասշտաբի երկրաբանահանույթային աշխատանքներ, հորատանցքերի մեխանիկական սյունակային հորատում, նմուշարկում, փորձնական հանույթ, ռադիոմետրիական և ինժինեռա-հիդրոերկրաբանական ուսումնասիրություններ: Երկրաբանահանույթային աշխատանքները կատարվելու են 3,11 հա տարածքի վրա: Հորատումը կկատարվի կարծր համածուլվածքային թափկներով՝ 132-112մմ տրամագծով, նախատեսվում է ՈՒՌԲ 2.5Ա տիպի ինքնազնաց հաստոցով հորատել մինչև 55-60մ խորության 3 հորոտանցքեր՝ 175 մետր ընդհանուր ծավալով: Հորատահանուկի նվազագույն ելքը 80%:

Նմուշարկումն իրականացվելու է հորոտանցքերի հորատահանուկից, բացահանքից և բնական մերկացումներից: Անդեզիտների քիմիական կազմը կորոշվի ըստ 4 նմուշների անալիզի, ֆիզիկամեխանիկական հատկանիշները կուսումնասիրվեն 23 նմուշներով, քարաբանական և միներոլոգիական ուսումնասիրությունները կկատարվեն 2 հղկուկների միջոցով:

Նախատեսվում է երևակման սահմաններում մեկ փորձնական բացահանքի անցում 280մ³ ընդհանուր ծավալով: Այս աշխատանքները կկատարվեն մեխանիկական եղանակով օգտագործելով բուլդոզեր և էքսկավատոր:

Խախտված հողերի լեռնատեխնիկական վերականգնումն իրականացվելու է երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ավարտից հետո: Նախատեսվում է 3 հորատման հրապարակների կառուցում՝ 90խմ ծավալով: Հորատման աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվում է 1.5կմ երկարությամբ ճանապարհի վերանորոգում: Աշխատանքները կիրականացվեն մեխանիկական եղանակով՝ 4-րդ կարգի ապարներում,

ընդհանուր ծավալը կկազմի 1000իսմ: Ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների համար նախատեսված է 150 հազ. ՀՀ դրամ:

Ագատի անդեզիտների երևակման տարածքում <<Սաս-Դավիթ>> ՍՊԸ-ի կողմից երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ընթացքում դրսևորվելու են մթնոլորտի, հողային ծածկույթի, բուսական և կենդանական աշխարհի, ինչպես նաև լանդշաֆտային ամբողջականության վրա: Բացահանքում աշխատող ավտոտրանսպորտը և հորատման հաստոցները դառնալու են վնասակար գազերի և փոշու արտանետման աղբյուր: Նախնական հաշվարկների համաձայն բացահանքում վնասակար գազերի (ազոտի օքսիդ, ածխածնի երկօքսիդ, մուր) առավելագույն կոնցենտրացիաները չեն գերազանցելու նորմատիվային փաստաթղթերով սահմանված սահմանային թույլատրելի խտությունները:

Շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցությունների մեղմացման/վերացման նպատակով նախատեսվում են հետևյալ բնապահպանական միջոցառումները.

- Նավթամթերքների պահեստավորում և պահում արտադրական հատուկ հատկացված տեղում բացօթյա կամ ծածկի տակ պահուստ ,որին տրվում է համապատասխան թեքություն, որն ապահովում է թափված նավթամթերքների հոսքը դեպի այն հավաքող բետոնապատված փոսը:
- Օգտագործված հողերի և քսայուղերի հավաքում առանձին տարաների մեջ՝ հետագա ուտիլիզացման կամ երկրորդական վերամշակման համար:
- Հնամաշ մետաղների ու մասերի հավաքում հատկացված առանձին տեղում և հանձնում որպես մետաղական ջարդոն:
- Կենցաղային աղբի տեղափոխում մոտակա աղբահավաք կետեր:
- Արտաթորվող թունավոր նյութերի չեզոքացուցիչ սարքերի տեղադրում:
- Փոշենստեցման նպատակով փոշեառաջացման օջախների (աշխատանքային հրապարակները, հանքախորշերը, լցակույտերը, մուտքային և դեպի լցակույտեր տանող ավտոճանապարհը և այլն) ինտենսիվ ջրում տարվա չոր և շոգ եղանակներին:
- Կեղտաջրերի հավաքում հորատիպ զուգարանում, որը հետագայում դատարկվում է հատուկ ծառայության ուժերով:
- Խախտված տարածքների ռեկուլտիվացիա:
- Երկրաբանական ուսումնասիրության համար նախատեսված տարածքում բուսականության դիտարկում՝ ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսական և կենդանական տեսակների բացահայտման նպատակով: Նման բուսատեսակների պոպոույացիաների հայտնաբերման դեպքում դրանց պահպանությունն իրականացնել սահմանված կարգով:

<<Սաս-Դավիթ>> ՍՊԸ-ն երկրաբանական ուսումնասիրության ընթացքում իրականացվելու է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն և մեղմացմանն ուղղված մշտադիտարկումներ օդում, հողում և լեռնատրանսպորտային սարքավորումներում: Բնապահպանական միջոցառումների համար նախատեսվում է տարեկան մասնահանել 200 հազ. դրամ:

ԵԶՐԱՀԱՆԳՈՒՄ

Այսպիսով երկրաբանահետախուզական աշխատանքների իրականացման ընթացքում հնարավոր ազդեցությունը շրջակա միջավայրի բոլոր բաղադրիչների վրա թույլատրելի նորմայի սահմաններում է:

Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով իրականացվել են հանրային քննարկումներ ՀՀ Շիրակի մարզի Ախուրյան համայնքի Կառնուտ բնակավայրում, որոնց ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինների և հասարակայնության կողմից հարց բարձրացվեց Կառնուտի ջրամբարի պատնեշի անվտանգության վերաբերյալ: Փորձաքննական գործընթացում հաշվի է առնվել և նախագիծը լրամշակվել է: Ներկայացվել է հիմնավորում, որ պատնեշից ուսումնասիրության համար հայցվող տարածքը գտնվում է

ավելի քան 600մ հեռավորության վրա, իսկ աշխատանքների իրականացման ժամանակ հորատապայթեցում չի իրականացվելու, հետևաբար երկրաբանահետախուզական աշխատանքների նման եղանակը չի կարող էական ազդեցություն ունենալ պատնեշի վրա:

Փորձաքննական պահանջներ

1. Մինչ գործունեության իրականացումն անհրաժեշտ է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ստանալ համապատասխան համաձայնություններ և թույլտվություններ:

2. Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է խստագույնս հետևել նախնական գնահատման հայտի փաստաթղթերում ամրագրված բնապահպանական միջոցառումների և սոցալ-տնտեսական ծրագրի պահանջներին, իսկ դրանց չբավարարման դեպքում ներառել լրացուցիչ միջոցառումներ՝ պարտադիր կարգով պահպանելով բնապահպանական բոլոր նորմերը:

3. Երկրաբանական ուսումնասիրության ընթացքում առաջացած շինադրի (կենցաղային ադրի) հեռացումն անհրաժեշտ է իրականացնել ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

4. Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ընթացքում պարբերաբար իրականացնել հողի, ջրի, օդի վերահսկման աշխատանքներ, և արդյունքները ներառել մոնիտորինգի պլաններում:

5. Հաշվի առնելով, որ Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքներն իրականացվելու են Կառնուտի ջրամբարի պատնեշից 600մ հեռավորության վրա, պատնեշի անվտանգությունն ապահովելու համար փորձնական հանույթն իրականացնել բացառելով հորատապայթեցման աշխատանքները:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«ՍԱՍ ԴԱՎԻԹ» ՍՊԸ կողմից ներկայացված ՀՀ Շիրակի մարզի Ագատի անդեզիտների երևակման տարածքում օգտակար հանածոյի երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն, վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Մասնագետ՝

Ձ. Զուռնայան